

KATHOLIEKE VLAAMSCHЕ VOLKSPARTIJ TURNHOUT (KVV), werd in februari 1925 gesticht door Arthur Heylen, Gustaaf Waterschoot, Constant Smeulders en anderen, nadat gebleken was dat Thomas Debacker via de Katholieke Vlaamsche Landsbond, waarvan hij in Turnhout arrondissementeel voorzitter was, in de katholieke partijstructuur een onvoldoende stevige plaats kon verwerven met reële kans op een parlementair mandaat.

Het Vlaamsche Front bleek voor het Kempens electoraat een al te vrijzinnige stempel te dragen om in de nabije toekomst enig succes te mogen verwachten. De embryonale KVV werd alleszins tot eind april 1925 door de Antwerpse Frontpartij als een afdeling der federatie beschouwd, maar dan wel op een uitgesproken confessionele grondslag. De pas verkozen en als volksvertegenwoordiger erg dynamische Debacker gaf echter de voorkeur aan een eigen, onafhankelijke organisatie die hij als een Vlaamsgezind alternatief voor de katholieke partij zag. In de arrondissementen Antwerpen en Mechelen waren trouwens soortgelijke groeperingen tot stand gekomen waarmee in oktober 1926 een provinciale structuur werd opgezet. Ook in Limburg kwam deze organisatie van de grond. Tot een effectieve samenwerking tussen de diverse KVV's kwam het evenwel niet.

Van een moderne partijopbouw met uniforme plaatselijke afdelingen was in het Turnhoutse KVV absoluut geen sprake. Niet zelden werd gewerkt onder het mom van een **Groeningewacht**, een toneelbond of zelfs een fanfare. Slechts kantonnaal en overkoepelend was de structuur min of meer ingevuld met nogal wisselend politiek personeel van uiteenlopende kwaliteit. In en rond Mol, Geel en Herenthout waren sterke Vlaams-nationale kernen actief, maar Turnhout en Herentals en vooral Westerlo en Hoogstraten bleven vrij zwakke plekken. Ondertussen verslechterde de relatie met de kerkelijke overheid stilaan. Geprovoceerd door het Turnhouts conservatief-katholiek weekblad *De Kempenaar* vroeg de KVV-partijleiding ten slotte aan kardinaal Ernest-Joseph van Roey om een duidelijke uitspraak. Die kwam er in mei 1929 in volle kiesstrijd en hield een niet mis te verstane afwijzing in. De reactie van de partij was de publicatie, op enkele tienduizenden exemplaren, van het uitvoerig pamflet *Ons Verweer*. De anonieme schrijvers waren de jezuïeten Desiderius A. Stracke en Jan van Mierlo; de derde auteur was hun collega pater Jozef van Opdenbosch of pastoor Eugeen van de Perre. Door dit felle druksel bleef de electorale schade overigens nogal beperkt.

Groepsfoto van de KVV-Turnhout in Mol (v.l.n.r.): Thomas Debacker, Philips, Heuzelom, Jef Gendarm, Ward Hermans, August Borms, Lode Bonten en Amedee Verbruggen. Met het KVV werd Debacker in 1925 verkozen tot volksvertegenwoordiger. Hij voer een onafhankelijke Vlaams-nationalistische koers tot hij in 1937 zijn partij in het VNV integreerde.

Een geschil tussen federalisten en **Groot-Nederlanders** in 1930-1932 kostte de KVV zijn financiële toeverlaat en voorzitter Van Mierlo en zijn beste organisatorische kracht **Leo Wouters**. Maar door de inzet van blijvers als Heylen kwam de partij de crisis te boven en kreeg ze zelfs met het aantreden van Karel Pelgroms, Aloïs Verwaest, **Maurits Lambreghts** en Jozef van Herck nieuwe impulsen. Door zijn comfortabele electorale positie kon Debacker als onbetwiste leider van de KVV lang aarzelen vooraleer hij met zijn partij tot het **Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV)** toetrad. De Kempense structuur bleef trouwens voor een ruim deel zijn eigen inzichten en klemtonen handhaven. De principiële onafhankelijkheid van het weekblad *De Nieuwe Kempen* was zelfs in 1935-1936 de oorzaak van een formele maar tijdelijke breuk. Debacker bleef ook ideologische reserves koesteren tegenover het VNV. Electoraal opportunisme haalde ten slotte de bovenhand. Na het wegsmelten van de Antwerpse Frontpartij, was het VNV de enige valabele partner. Vanaf 1937 kreeg ook het arrondissement Turnhout een min of meer gestroomlijnde VNV-vorm. Behoudens een lichte inzinking in 1932 verhoogde de KVV vanaf 1925 (met 12,75%) van verkiezing tot verkiezing zijn stemmen-aantal. In 1939 werd (met 27,52%) de hoogste score behaald, op het arrondissement Ieper na zelfs van heel Vlaanderen.

LITERATUUR: E. Verhaert, 'De verhouding van volksvertegenwoordiger Thomas Debacker tot het VNV', in WT, jg. 43, nr. 4 (1984), p. 230-242 en jg. 44, nr. 1 (1985), p. 14-26; - G. van Gorp, 'Het geschil Thomas Debacker-Jan van Mierlo, 1930-

1932. De strijd tussen federalisten en Grootnederlanders in de Kemperse microkosmos', in *Taxandria*, jg. 57 (1985), p. 169-184; – B. de Wever, *Greep naar de macht. Vlaams-nationalisme en Nieuwe Orde. Het VNV 1933-1945*, 1994.

ILLUSTRATIE(S), zie: Thomas Debacker.

GUI VAN GORP